

ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ

vyplývající z provedené „Analýzy zákona o sociálních službách z pohledu uživatelů a poskytovatelů“

Doporučení k novelizaci zákona č.108/2006 Sb. o sociálních službách:

- Zmírnit nerovné podmínky posuzování stupně závislosti a soběstačnosti u různých cílových skupin – v prováděcím předpisu a v metodice posuzování.
- Odstranit demotivační prvky vyplývající ze systému přiznávání příspěvku na péči, a to změnou plošnosti příspěvku na účelový příspěvek reflektující individuální situaci, potřebu a možnosti uživatelů.
- Doplnit a zpřesnit vyjmenování druhů služeb tak, aby byly zastoupeny všechny zásadní sociální služby, které by odpovídaly cílovým skupinám; zároveň nechat systém služeb otevřený, aby mohly vznikat nové druhy.
- Zakotvit a definovat dobrovolnickou činnost v sociální oblasti v novele zákona.
- Nahradit nesystémové vyjmenování a popisy základních činností, přehodnotit tento „skladebný systém“.
- Zakotvit registraci u poskytování sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních ústavní péče. Zdravotnická zařízení jako poskytovatelé sociálních služeb nejsou povinna plnit všechny zákonem o sociálních službách v § 88 stanovené povinnosti poskytovatelů, aniž je to objektivně zdůvodnitelné.
- Ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví vyřešit v zákoně postavení lékaře v procesu používání omezujících prostředků. Novelizovat § 89 - viz kapitola „Ochrana práv uživatelů sociálních služeb“ v „Analýze zákona o sociálních službách z pohledu uživatelů a poskytovatelů“.
- Vytvořit v dlouhodobém horizontu nezávislý inspekční orgán. .
- Zakotvit systém akreditace inspektorů v zákoně. Podrobnosti akreditace a kvalifikační předpoklady pro výkon činnosti inspektorů musí stanovit prováděcí právní předpis.
- Zpracovat analýzu systému příspěvků na péči, zejména reálné kupní síly příspěvku a kritérií přiznávání příspěvku, a dle této analýzy přepracovat zákon.

Doporučení vztahující se k prováděcím předpisům:

- Zamezit vyjmenování výčtu úkonů v prováděcím předpise a neuzavírat tím obsah sociálních služeb.
- Mezi příkladnými úkony u základních činností naopak zdůraznit úkony, které cíleně rozvíjejí samostatnost uživatelů a pomáhají v jejich sociálním začleňování.
- Vypracovat systém uznávání již absolvovaného vzdělávání.
- Stanovit ve zvláštním právním předpisu rozsah **péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění**.
- Absence sociálních návyků nebo chování uživatele nemůže být důvodem k neposkytnutí služby.
- Stanovit **metodiku hodnocení včetně např. výběru hodnotitelů**, apod. Transparentní systém přidělování státní dotace je nezbytnou podmínkou, zejména v situaci, kdy o jeden balík prostředků budou soupeřit poskytovatelé z řad nestátních neziskových organizací, privátní poskytovatelé a organizace zřízené obcemi a kraji. **Střet zájmů v rámci krajů** je obrovský.

Ostatní doporučení:

- Připravit vzdělávání sociálních pracovníků a posudkových lékařů ve způsobu posuzování.
- Připravit metodiku a vzdělávání pracovníků obcí ve způsobu kontroly využívání příspěvku na péči.
- Připravit informační kampaň pro uživatele, rodinné příslušníky a poskytovatele sociálních služeb o změnách, které by měly začít po tom, co zákon vstoupí v platnost.
- Systémově začít řešit služby, které jsou založeny na občanském principu, solidaritě, svépomoci, to znamená služby, které nebudou schopny splnit povinné podmínky a povinnosti poskytovatelů sociálních služeb (a de facto by to bylo na škodu těchto služeb).
- Vytvořit jednotnou metodiku pro tvorbu krajských střednědobých plánů rozvoje, zabezpečit jejich jednotnou aplikaci a tím zamezit vzniku nerovností mezi poskytovateli.
- Zabezpečit vzdělávání pracovníků v sociálních službách v oblasti prevence a při řešení situací, které vedou k použití restriktivních opatření.
- Vytvořit jednotný způsob vzdělávání inspektorů kvality sociálních služeb a v rámci MPSV ponechat samotnou akreditaci inspektorů.
- Zakotvit jednotnou metodiku provádění inspekci.
- Vytvořit finanční rezervy pro vzdělávání poskytovatelů i zadavatelů ve standardech kvality sociálních služeb.
- Na úrovni krajů vytvořit odbornou radu pro kvalitu služeb se zastoupením poskytovatelů sociálních služeb, jejich uživatelů, obcí a odborné veřejnosti, která by dbala nad otevřeností a nestranností systému inspekci v kraji.
- **Vytvořit dostatečnou rozpočtovou rezervu pro odstartování nového systému, aby nedošlo ke kolapsu služeb nebo celý systém důkladně připravit a alespoň rok ho modelovat.**
- **Vytvořit jednotnou metodiku kontroly využívání příspěvků a poskytnout ji jako závaznou obcím.**
- **Zpracovat jednoznačné a srozumitelné informace pro uživatele o tom, na co je možné příspěvek použít a na co ne.**
- Zpracovat závaznou metodiku komunitního plánování a tvorby střednědobého plánu na úrovni obcí a krajů a tím zabezpečit jednotnost výstupů i postupů při plánování.
- Ve spolupráci se všemi zainteresovanými (uživateli a rodinnými příslušníky, zástupci poskytovatelů, profesních a odborných asociací, obcí a krajů) dopracovat koncepci transformace sociálních služeb, zejména velkých rezidenčních. Vyjednat shodu na principech a vizi transformace a zpracovat plán se stanovením konkrétních cílů, odpovědností a způsobů realizace procesu transformace.
- Připravit dostatečné zdroje a podmínky pro realizaci transformace, včetně **celkového navýšení objemu finančních prostředků na „běžné“ poskytování služeb v období procesu transformace.**
- Řešit dostupnost služeb pro osoby umístované v lůžkových odděleních zdravotnických zařízení z důvodu nedostatku vhodných sociálních služeb (týká se to zejména psychiatrických zařízení).